

סגור חלון

הפצצה של ארדן ומיסז'ניקוב: שיקום ים המלח - באחריות ובמימון כיל

ארדן: "מפעלי ים המלח מרוויחים המון. הם זיהמו ועכשיו הם ישלמו" ■ מתווה השרים לשיקום ים המלח: גירוד המלח מקרקעית הבריכה של מפעלי ים המלח והעלאה ניכרת של התמלוגים למדינה לפיתוח התיירות ■ האוצר: הצהרות השרים מתלהמות

יובל אזולאי 23/5/11

חודשים של דיונים ובחינה של שורת פתרונות גרנדיוזיים להצלת ים המלח באו הבוקר (ב') לשיא: שר התיירות, סטס מיסז'ניקוב, והשר להגנת הסביבה, גלעד ארדן, הודיעו על פתרון המושתת על קציר מלא של המלח שהצטבר במשך שנות פעילותם של מפעלי ים המלח בבריכה 5, שלחופה שוכנים בתי המלון בעין בוקק. השרים קבעו כי מפעלי ים המלח וכיל (כימיקלים לישראל), שבבעלות סמי ועידן עופר, אחראים למצב, ועל בסיס העיקרון "המזהם משלם", הם שיישאו ברוב העלות הכספית של הפתרון היקר, המוערכת ב-5-7 מיליארד שקל.

"פעילות מפעלי ים המלח, שעושה שימוש במים ולאחר מכן גורמת לשקיעת החומר התפל שאינה זקוקה לו בחזרה אל הבריכה, גורמת לעלייה הקבועה במפלס שלה", אמר ארדן. "צריך לראות את החומר הזה כפסולת תעשייתית לכל דבר, זה כמו חומר תפל שנוצר בפעילות שגרתית של מחצבה והחוק דורש ממנה לשאת על כך בעלויות. ברוך השם, מפעלי ים המלח מרוויחים המון מהעלייה של מחירי הברום והאשלג בעולם. הם זיהמו, הם ישלמו".

במשך שבועות ארוכים השהה שר התיירות, מיסז'ניקוב את מסירת עמדתו בנוגע לפתרון הקבע לבעיית ים המלח, וברקע עמדו חלופות אחרות כמו הריסת בתי המלון בעין בוקק ובנייתם מחדש; הקמת לגונה והגבהת סוללות העפר כדי למנוע את הצפת אזור התיירות בתוך שנים אחדות. לדברי מיסז'ניקוב, מסירת ההחלטה התעכבה למען מיצוי משא ומתן שמקיים משרד האוצר עם כיל על מידת מעורבותה במימון הגנות הקבע בים המלח. בעוד ארדן קבע כי על כיל לממן את מלוא הוצאות הקציר, הקפיד מיסז'ניקוב להבהיר כי כיל צריכה לשאת "ברוב העלות" ולא נקב באופן מפורש במספרים. עם זאת, גורמים המצויים בפרטי הדיונים המתקיימים בין כיל לבין האוצר, אמרו היום ל"גלובס" כי משרד התיירות דרש כי כיל תישא לפחות ב-90% מעלות הקציר, וזאת נוסף על העלאת התמלוגים הנגבים ממנה בשל כריית האשלג.

תג מחיר

בהצעת השרים, שתובא לאישור הממשלה בתוך כשלושה שבועות, יפורט המתווה לשיקום ים המלח: מלבד תשלום של מיליארדים לביצוע הקציר, יעודכנו התמלוגים הנגבים מכיל על כריית האשלג ויעלו באופן ניכר. הכסף שייגבה על התמלוגים יופקד בקרן מיוחדת שתעסוק בפיתוח התיירות באזור ים המלח. המדינה תגייס לקרן זו כחצי מיליארד שקל, ועוד 250 מיליון שקל יופנו אליה מהעלאת התמלוגים לכיל ומגבייתם חמש שנים לאחור.

ארדן ביקר היום את שיעור התמלוגים שחיל משלמת למדינה על כריית המחצבים בים המלח. "התמלוגים בשיעור הנוכחי פשוט מגוחכים", אמר. "יש מצב שבו אנשים מסכנים את ההון שלהם, קודחים בעומק הים ומחפשים גז ונפט, חשופים לטענות של מדינות אחרות וחשופים לסכנות ביטחוניות. כאן, המדינה הקימה תשתית, אין בהפעלה שלה שום סיכון והרווחים נאים ועדיין - אף אחד לא חשב להעלות את התמלוגים על המחצבים האלה. לפעילות התעשייתית של מפעלי ים המלח יש תג מחיר. בכל מקרה, הם ימשיכו להרוויח יפה".

; את היקף הרווח של כיל ממכירות בעולם של תוצרים שמקורם במחצבי ים המלח: "הרווח נכס בשנה אחת ממכירת אשלג בלבד בכ-1.77 מיליארד שקל. זה סכום מכובד דיו כדי העבר ולהשתתף במאמץ הלאומי לשיקום ים המלח", אמר.

מאחריות?

, הפתרון שהוצע היום למצוקות שהתהוו במשך שנים ארוכות של הזנחה בים המלח, הוא ארדן אמר כי קציר המלח אינו הליך נטול ליקויים, שכן הפעלת דוברות ענק שיגרדו את בקרקעית בריכה 5 תגרום נזק לנוף ותסב רעש. גם המסוע שיוסלק את המלח מן מטרד. עם זאת, חלופה זו נמצאה טובה יותר מהקמה של סוללות עפר גבוהות, שיחייבו זל סמוכים או הקמה של לגונה, שתמנע הצפה זמנית של אזור המלונות בעין בוקק. "בכל מחליטים על פתרון זמני, היינו מגיעים לשנת 2030 עם אותה בעיה ואפילו עם בעיה ותר, שהייתה מחייבת אותנו לקחת כמה מהפתרונות שנבחנו בשנה האחרונה ולשלב לפתור אותה. קציר המלח הוא הפתרון היחיד שטוב לטווח הארוך והוא גם הפיך: אם בעוד צא טכנולוגיה חדישה שתאפשר לטפל בבעיה שהתהוותה בים המלח בצורה זולה יותר, ותה ואז - תמיד אפשר לפרק מסוע ולפרק דוברות", אמר ארדן.

ז וכל הצהירו כבר בעבר כי הם תומכים בפתרון של קציר מלא בבריכה 5. עם זאת, כיל וקף הסכמים מן העבר בינה לבין המדינה, האחריות על המצב בים המלח אינה חלה עליה. ר: שני דוחות שחיבר מבקר המדינה ופטרו אותה מאחריות למצב בים המלח, וזאת משום ייבה במסגרת ההליכים להפרטת החברה ומכירתה למשפחת אייזנברג לשאת בעלויות ים הסביבתיים באזור בעקבות הפעילות התעשייתית.

דן ומיסד'ניקוב, אמרו במענה לטענה זו כי הם אינם מכירים שום קביעה כזאת מצד מבקר יום דוח של המבקר שפוטר את מפעלי ים המלח מאחריות", אמר השר מיסד'ניקוב.

המלח יהפוך לאטרקציה תיירותית לווהט; היום באים לשם בגלל פסוריאזיס

טס מיסד'ניקוב, הגדיר את ההחלטה שהוצגה היום "אירוע מכונן" מבחינת ים המלח. צא היום בשפל: הוא מוזנח, אבוד. מי שבא אליו לא בא מסיבות של תיירות, אלא בגלל סוריאזיס. כל הכבוד לעופר עיני, ששולח את ועדי העובדים לשם במקום לטורקיה. אין שם מה לעשות שם, אין חנויות שפתוחות אחרי 9 או 10 בערב. אחרי שעלינו על גמל, מנסים ם עוד. עכשיו צריך לפתח אותו, לשקם ולשפץ", הצהיר.

וב הקרן החדשה שתוקם למען פיתוח סביבתי באזור ים המלח תאפשר לחדש את ר התיירות ולהפוך אותו אטרקטיבי לתיירים רבים מכל העולם: "כיום יש בים המלח כ לון, ואני חושב שבתוך 5 שנים אפשר להקים 6,000-8,000 חדרי מלון נוספים. זה לא גבש חבילות סיוע ותמריצים שיעודדו יזמים לבוא ולבנות שם. נוביל מהלך להכרזה על כאזור עדיפות לאומית. אם כל חברי הממשלה ילכו איתי יד ביד, נשיג את המטרה אמר בשיחה עם "גלובס".

יירים

נ המלונות, עמי פדרמן התעודד מהצהרותיו של השר ואמר: "בעקבות פיזור הערפל לגבי מלונאים שפועלים במקום הזה יקדמו תכניות עסקיות לשיפוץ המלונות, לשדרוגם ולפיתוח ז פורחת באזור הזה. נקים כאן אטרקציה תיירותית ייחודית ברמה בין-לאומית", אמר.

זר, דב ליטבינוף אמר: "ההחלטה החשובה הזאת, תקדם את כל נושא התיירות בישראל לנו עוד כמיליון וחצי תיירים בשנה ותייצר עוד אלפי מקומות עבודה לתושבי האזור".

ה שבראשותו כבר נערכת לכבד את שר התיירות באות יקר ים המלח.

ת - ים המלח וכיל

ים המלח? כיצד נגרמה המצוקה הסביבתית בים המלח?

שיטתית של מפעלי ים המלח, בבריכת האידוי מספר 5, גורמת לעלייה של כ-20 ס"מ המים, מדי שנה. בריכה 5 נמצאת בדרום ים המלח, וחרף התרעות מפעלי ים המלח הצפה עתידית, התירה המדינה לבנות בתי מלון באזור עין בוקק. בתי מלון אלה שוכנים של בריכה תעשייתית. זאת בעוד האגן הטבעי של ים המלח, הנמצא בצפון, מתייבש ול הפסקת ההזרמה של מים אליו מצפון הארץ ובשל שאיבת מים ממנו בידי מפעלי ים כה התעשייתית.

חלופה של קציר מלח ולא חלופות אחרות?

שנבחנו הן הגבהה של סוללות עפר, בניסיון למנוע את ההצפה בשנים הקרובות של חלק בוקק, או בנייה של לגונה. פתרונות אלה נדחו על ידי מומחי סביבה בשל זמניותם. שנבחנו בחודשים האחרונים היא הריסה של חלק מבתי המלון בעין בוקק ובנייתם זת בתי המלון התרעמה על כוונה זו והתריעה כי יישום פתרון כזה לא יספק מענה קבוע במפלס ויחשוף אלפי עובדים בבתי המלון לסכנת פיטורים. לפיכך, הוחלט על קציר מלא קעית, וזאת לאחר שכל הגורמים המקצועיים שבחנו אפשרות זו קבעו כי מדובר בפתרון יותר שניתן להעמיד כיום למצב.

יר המלח?

נורכב ובמרכזו ארבע דוברות שינועו לאורך חלקים בבריכה 5, יגרדו את המלח שהצטבר השנים, וכך יוגדל נפח הבריכה.

זרד מקרקעית הבריכה יועמס על מסוע מיוחד ואורך שיוקם באזור שלה וישונע צפונה, אל עי. עם זאת, הליך הקציר הוא הליך יקר שעלותו נאמדת בסכום שבין 5 ל-7 מיליארד

ציל את האגן הצפוני מהתייבשות?

ז של ים המלח מתייבש בקצב מהיר ומאבד מדי שנה עשרות סנטימטרים ממפלסו. ת לכך היא הפסקת הזרימה של מים אליו, מאז הקמת סכר דגניה. גם מפעלי ים המלח, שואבים ממנו אל האגן הדרומי, במסגרת התהליך התעשייתי. על פי אומדנים של, אלה אחראים ל-20% מירידת המפלס שלו.

"היכן המידתיות בחלוקת הנטל?"

ה האוצר על השרים ארדן ומיסז'ניקוב בעקבות הצהרותיהם ה"קיצוניות", כהגדרת אנשי במסיבת העיתונאים: "פתרון קבע באזור ים המלח חייב להביא בחשבון את העקרונות המשך הפיתוח התעשייתי והתיירותי ואין מקום להכרזות קיצוניות בדבר פתרונות שווא, להמיט אסון כלכלי על האזור כולו, מתוך רצון להתיישר עם אחרון הקיצוניים", נמסר ד האוצר.

ור האוצר, יובל שטייניץ, קורא לשרים הנוגעים בדבר לנהוג באחריות לאומית וכלכלית כדי יא לפתרון כולל לסוגיית הצפת מלונות ים המלח ולפיתוח המתחם התיירותי, תוך חלוקת

ן הגורמים השונים".

ים באוצר יצא היום בשל מיקוד החצים בכיל, וזאת בזמן שמידת המחויבות של בעלי 'יים אחרים המעורבים במשבר בים המלח, כמו התאחדות בתי המלון והמועצה האזורית ז: "מועצת תמר היא העשירה ביותר בארץ: התקציב השנתי שלה הוא 100 מיליון שקל ל- . בתי המלון בים המלח הם העמוסים ביותר מבין כל המלונות בארץ והתפוסה הממוצעת 7. היכן המידתיות בחלוקת הנטל?" תהה גורם באוצר המקורב למגעים המתקיימים יל.

בר בחלופה של הריסת בתי המלון ובנייתם מחדש בנימוק שחלופה זו זולה יותר - עלותה זיליארד שקל, בעוד החלופה שנבחרה, קציר המלח, מוערכת לפי האומדן של החברה וגנות על ים המלח (חל"י) בכ-6.4 מיליארד שקל. "מי בדיוק יישא בעלויות של הפיתוח תיעשה חלוקת הנטל? יש הרבה דברים לא ברורים ומנגד, יש הרבה התלהמות", אמר לובס".

'שלם, אבל לא הכול"

מקורבים למו"מ עם האוצר על מידת מעורבותה בשיקום ים המלח, הגיבו בהפתעה על טאויות של השרים כלפי החברה. עוד זו משקיעה משאבים רבים בשנתיים האחרונות ה הסביבתית, משיקה מיזמים ירוקים בהיקף של יותר מ-2 מיליארד שקל בשנים ז נכונות לשקם מכרות שהפסיקה להפעיל ברחבי הנגב ועוברת באופן מדורג לגז טבעי, הם, מטיחים בה השרים טענות נוסח "המזהם משלם" ו"תג מחיר על פגיעה בסביבה".

זסיבת העיתונאים, שיגרו מפעלי ים המלח תגובה מאופקת, בירכו את השרים על הקציר המלא - רעיון שכייל תמכה בו באופן מוצהר - והודיעו כי "לאור חשיבותו הלאומית ל ים המלח וחרף שני דוחות מבקר המדינה שקבעו כי המדינה היא שאחראית למצב, להשתתף במימון חלק מעלויות הקציר ולאפשר את התפתחות הנגב, התעשייה והתיירות. גלוג רציני עם הממשלה בנידון".

לוים את החברה במו"מ שלה עם האוצר התעקשו לטעון היום, בניגוד להצהרות השרים, ל במימון הקציר המלא יהיה נמוך מזה שמוצג. "בטח לא נממן את כל הקציר, גם לא 90% תחת לכך", הם אמרו. "כיל מוכנה לשים כסף על פתרון הקבע - אבל לא את כל הכסף. אם לדון איתנו בכל אלה, יש הסכם זיכיון, אפשר לפתוח אותו ולדון על הכול", אמר גורם

צילו את ים המלח

פתרון: קציר מלח

זליך זה יגורד חומר לא נחוץ מקרקעית בריכה 5, המשמשת את מפעלי המלח בתהליכי ייצור והפקת מחצבים. הגירוד ייעשה באמצעות ארבע ברות מיוחדות, וכך יגדל נפח הבריכה ותחלוף סכנת ההצפה של המלונות תשתיות באזור. המלח הרב שיגורד מהבריכה, ששטחה כ־80 קמ"ר, יועמס ' מסוע ענק שיעביר אותו צפונה, אל האגן הטבעי של ים המלח נלות: 5-7 מיליארד שקל

מימון: קרן לעידוד תיירות

קם קרן מיוחדת לשיפור תשתיות והקמת מלונות חדשים, שתמומן בכספי זלוגים של כיל על מכירת אשלג ומחצבים אחרים בעולם ומכספים אחרים ינבו כנראה מהמלונות ומהמועצה האזורית תמר. קפה המתוכנן של הקרן בין 750 מיליון שקל ל־1 מיליארד שקל

הפקת האשלג בפועל

3.5 מיליון טון בשנה

מתווה התכנית להצלת ים המלח

התמלוגים מעל 3 טון יוגדלו והכסף, כ־50 מיליון שקל בשנה, יופקד בקרן

מלוגים

זגים נמצא כיום בהליך בורות בין

ז: עד 3 מיליון טון אשלג בשנה:

ז למדינה לכל טון

ינה: מעל 3 מיליון טון אשלג בשנה:

ים למדינה לכל טון